

4.11 Anti-pestprotocol Eikerwijs

Anti-pestprotocol; een korte samenvatting.

Waarom een anti-pestprotocol? Basisschool Eikerwijs wil haar kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen.

Ouders / verzorgers voeden hun kind(eren) op en verzorgen hun kind(eren), bieden geborgenheid en stimuleren de groei naar volwassenheid. Eigen ervaringen en levensbeschouwing spelen daarbij een belangrijke rol. Waarden en normen die men belangrijk vindt, wil men ook overdragen aan de kinderen. De leerkrachten bevorderen de ontwikkeling van de kinderen door het scheppen van de belangrijke voorwaarde om tot leren te komen; een veilig klimaat en een prettige werksfeer in de klas en op school.

Samen vormen kinderen, ouders en de school de 'gouden driehoek'. Ouders/verzorgers en de school werken samen en hebben elkaar nodig om samen zorg te dragen voor wat het kind nodig heeft, het liefst voortdurend in gesprek met het kind zelf.

In veruit de meeste gevallen lukt het realiseren van een veilig pedagogisch klimaat op school door de ongeschreven regels aan te bieden deze te onderhouden, maar soms is het gewenst om duidelijke afspraken met de kinderen te maken. Een van die duidelijke afspraken is dat we, zowel volwassenen als kinderen, met respect met elkaar dienen om te gaan.

Ons pedagogisch uitgangspunt is dat iedereen zichzelf mag zijn en alle kinderen met elkaar leren omgaan. Dat leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan ook voorkomen dat een kind in een enkel geval door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de ongeschreven regels van de leerkracht niet meer voldoende veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling onderbreken.

In een dergelijk geval is het van groot belang dat de leerkracht signaleert wat er speelt in zijn of haar groep.

In een klimaat waarin het pesten gedoogd zou worden, zou ook de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast raken. Voor basisschool Eikerwijs is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag. Pestgedrag is een niet te ontkennen fenomeen dat zich voordoet bij zowel volwassenen als kinderen. Met behulp van dit anti-pestprotocol willen we ongewenst gedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een situatie is gesignaleerd maar ook ongewenst gedrag voorkomen. Zo kunnen wij samen, school, leerlingen en ouders een positieve en effectieve bijdrage leveren aan het voorkomen en bestrijden van ongewenst gedrag. In geval van (ernstige) incidenten zullen we dan ook zoveel mogelijk contact met u opnemen om zo adequaat mogelijk te kunnen reageren.

Begripsomschrijvingen

Om samen in gesprek te kunnen zijn over plagen en pesten, en over waarom we dat niet willen zien, is het belangrijk om de begrippen goed uit te leggen. Deze beschrijvingen kunnen helpend zijn in de beeldvorming van kinderen, ouders en van leerkrachten.

Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

PLAGEN

- Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.
- Is van korte duur of gebeurt slechts tijdelijk.
- Speelt zich af tussen ‘gelijken’
- Is meestal te verdragen of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn.
- Meestal één tegen één.
- Wie geplaagd wordt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.

PESTEN

- Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
- Gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).
- Ongelijke strijd. De onmachtsgevoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pester.
- De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
- Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
 - Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).
- Slachtoffer zit vaak in neerwaartse spiraal, waardoor pesters zich op hem richten.

Wat kunnen de gevolgen zijn van plagen en pesten?

GEVOLGEN VAN PLAGEN

- Op het moment dat het gebeurt kan het als niet leuk ervaren worden, maar de pijn gaat snel over.
- De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.
- Men blijft opgenomen in de groep. – De groep lijdt er niet echt onder.

GEVOLGEN VAN PESTEN

- Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen.
- Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam.
- Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om ‘bij de groep te horen’ wordt niet voldaan.
- De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig en men vertrouwt elkaar niet. Er is daardoor weinig openheid, spontaniteit en contact met elkaar. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag:

Verbaal:

- Vernederen: “Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen”.
- Schelden: “Viespeuk, etterbak, mietje” enz.
- Dreigen: “Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je.”
- Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.
- Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak enz)

– Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek:

- Trekken en duwen of zelfs spugen.
- Schoppen en laten struikelen.
- Krabben, bijten en haren trekken.

Intimidatie:

- Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
- Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten tussen de fietsen.
- Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
- Een kind dwingen bepaalde handelingen te verrichten, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isolatie:

- Steun zoeken bij andere kinderen zodat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingetjes.
- Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen:

- Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
- Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

Uitgangspunten bij ons anti-pestprotocol

Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school zowel voor de leerkrachten als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen.

De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.

Leerkrachten en ouders moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en ouders duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De regie betreffende aanpakken van pestgedrag op school blijft te allen tijde liggen bij de leerkrachten.

Anti-pest-protocol: stappen

STAP 1: Signaleren en informatie verzamelen

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kunnen pestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Het is van groot belang dat, ook op dit gebied, kinderen, ouders en leerkrachten veelvuldig met elkaar in gesprek zijn. Ouders worden verzocht direct contact op te nemen met de leerkrachten als ze signalen zien van pesten. Andersom zullen leerkrachten in contact treden met ouders als er zorgen rondom pesten zijn. Ook kinderen dienen signalen van pestgedrag die ze ervaren of zien gebeuren direct aan hun leerkracht te melden.

STAP 2: In gesprek....

De leerkracht gaat in gesprek met de betrokken leerlingen. Dit kan afzonderlijk van elkaar en (mogelijk daarna) gezamenlijk. Hierbij is het van belang dat de leerkracht informatie inwint die zo concreet mogelijk is. De leerkracht kan de ernst van de situatie inschatten.

De leerkracht gaat eveneens in gesprek met de ouders van de betrokken leerlingen en stelt hen in elk geval op de hoogte. Ook verwittigt de leerkracht het lid kwaliteitsteam en collega's van de andere groepen. Samen zijn we verantwoordelijk voor alle leerlingen en om extra alert te zijn is het belangrijk dat elke collega over belangrijke informatie beschikt.

Bij zowel gesprekken met leerlingen als bij gesprekken met ouders formuleert de leerkracht het probleem helder en concreet. Ook registreert de leerkracht de kern van het probleem en bij behorende informatie en gespreksverslagen in het leerlingvolgsysteem.

STAP 3: Afspraken en acties

De leerkracht maakt met de betrokken leerlingen concrete afspraken om het pestgedrag tegen te gaan / te stoppen. Wanneer er veel leerlingen betrokken zijn, kan de leerkracht ook de hele groep betrekken bij het gesprek over pestgedrag, of bij het centraal stellen van de geformuleerde afspraken. Ook ouders worden geïnformeerd over de acties / afspraken.

De leerkracht spreekt met de betrokkenen momenten af waarbij opnieuw gesprekken plaats zullen vinden om vast te stellen of de acties / afspraken het gewenste resultaat hebben opgeleverd.

STAP 4: Monitoren

De gesprekken waarin de leerkracht met alle betrokkenen (afzonderlijk of gezamenlijk) evalueert, vinden plaats.

Ook wordt de voortgang besproken; waar blijven we op letten; maken we vervolgspraken; is er nog meer nodig?

Wanneer het pestgedrag niet stopt kan er overgegaan worden tot maatregelen als; time-out, schorsing en verwijdering.

Aandachtsgebieden bij de aanpak van pesten

Bij het gepeste kind:

Een gepest kind schaamt zich vaak voor zijn gedrag, het voldoet niet aan de normen die ouders graag in hun kinderen terugzien: een vrolijk en vooral onbezorgd kind dat zelfstandig in staat is zijn boontjes te doppen. Pesten is een groot probleem voor kinderen en zorgt ook voor een evenredig groot probleem bij de erkenning en de aanpak ervan. Veel gepeste kinderen doen er dan uiteindelijk ook maar het zwijgen toe en vereenzamen. De angst wordt aanvankelijk nog groter als het pesten bespreekbaar gemaakt wordt door de ouders, waardoor het gepeste kind eens te meer met de

gevolgen van het pesten kan worden geconfronteerd. Als represaille kan er in nog heviger mate gepest worden dan daarvoor al het geval was.

Bij de pester:

De pester zelf ziet zich in zijn machtsspel bedreigd, en dat moet ten koste van alles voorkomen worden. Soms blijken de pesters echter net zo opgelucht als de slachtoffers bij een duidelijke aanpak. Er wordt immers ook aandacht besteed aan hun onmacht om normaal met andere kinderen een relatie op te bouwen. Bij een aantal pesters is dat hun liefste wens waarvoor ze echter helaas onmachtig zijn door het ontbreken van het hanteren van de juiste vaardigheden.

In de directe kind-omgeving:

Daarnaast is het goed te weten dat er altijd kinderen zijn die zich schuldig voelen omdat ze niet op kunnen komen voor het slachtoffer door actief te helpen of een volwassene te hulp roepen. Dit is vergelijkbaar met het niet te hulp schieten bij het verdrinken van mensen, waar een menigte bij aanwezig is. Ook zijn er altijd kinderen die helemaal niet in de gaten hebben dat er in hun omgeving gepest wordt. Ze zien wel het een en ander gebeuren, maar kunnen de gebeurtenissen niet duiden als pestgedrag, waar de gepeste kinderen erg veel last van ondervinden.

Bij de ouders:

Ouders van kinderen hebben vaak moeite om hun kind terug te zien in de rol van meeloper of pester. Ouders beschikken niet altijd over de juiste informatie en ook het zich op beperkte schaal voordoen van conflictsituaties tussen groepen kinderen, zorgt ervoor dat er nauwelijks vergelijkingsmateriaal voorhanden is. Een pester op school hoeft zich in de thuissituatie niet als pester te manifesteren. Sommige ouders zien ook de ernst van de situatie onvoldoende in. Zij vertalen het pestgedrag van hun kind in weerbaar gedrag. Hun kind maakt echter een abnormale ontwikkeling door met grote risico's op normatief afwijkend gedrag op latere leeftijd met grote gevolgen. Andere ouders zien er niets meer in dan wat onschuldige kwajongensstreken. Behalve de pester moeten indien nodig ook de ouders doordrongen worden van het ongewenste karakter voor alle betrokkenen van het vertoonde pestgedrag.

Tips voor ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- a) Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- b) Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- c) Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- d) Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- e) Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- f) Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Ouders van pesters:

- a) Neem het probleem van uw kind serieus
- b) Raak niet in paniek: elk kind loopt kans een pester te worden
- c) Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- d) Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- e) Ben in nauw contact en in gesprek met uw kind
- f) Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- g) Spreek uw kind aan bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
- h) Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Alle andere ouders:

- a) Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- b) Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- c) Spreek uw kind aan bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
- d) Geef zelf het goede voorbeeld
- e) Leer uw kind voor anderen op te komen
- f) Leer uw kind voor zichzelf op te komen

Basis-afspraken voor onze leerlingen.... Hoe gaan we met elkaar om?

De belangrijkste afspraak over pesten luidt:

Word je gepest, praat er thuis en op school over. Je mag het niet geheim houden!!

Iedereen ziet eruit, zoals hij of zij eruit ziet. Als je daar wat van vindt: probeer het voor jezelf te houden.

Iedereen mag meedoen! Ook als jij daar minder zin in hebt.

Als je aan de spullen van een ander wil komen, vraag dan eerst even of het mag.

Bijnamen gebruik je alleen als degene voor wie de bijnaam bedoeld is, dat goed vindt.

Uitlachen en roddelen is niet de bedoeling.

Iemand bedreigen of pijn doen is niet de bedoeling.

Je accepteert een ander zoals hij of zij is.

Luister bij een ruzie van anderen altijd eerst waar het precies over gaat. Besluit daarna of er hulp nodig is.

Als je zelf ruzie hebt: praat het eerst uit. Lukt dat niet: meld je dan bij je leerkracht.

Als je ziet dat een kind gepest wordt, dan vertel je dat aan je leerkracht.